

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ЛІДЕРІВ З УРАХУВАННЯМ РИТОРИЧНОЇ ТРИАДИ АРИСТОТЕЛЯ

Однією з важливіших проблем вищої школи є формування високо духовних майбутніх фахівців-лідерів, розвиток у них лідерського потенціалу. Виникає потреба пошуку ефективних механізмів розвитку лідерського потенціалу, розробки нових методологій та їх застосування в процесі підготовки студентів. Практична значущість цієї проблеми величезна, оскільки її вирішення дозволяє усунути наявні протиріччя: між вимогами до лідера та його якостями; між зростаючими вимогами до методологій з розвитку лідерського потенціалу та відсутністю дійових механізмів розвитку лідерського потенціалу [1, с. 224]. Сьогодення відчуває кризу у лідерах. Лідерство - це видатна здатність встановлювати зв'язки. Практично неможливо стати лідером, не володіючи мистецтвом оратора. Існує окрема мова лідерства з набором вербальних знаків і сигналів, які нараховують у своєму існуванні тисячі років, і опанування цією мовою сучасному лідерові вкрай необхідно, для чого потрібно звертатися до праць великих вчених минулого, зокрема до творів Аристотеля. Актуальність цієї проблеми і зумовила вибір теми нашої доповіді. Метою нашого дослідження є визначення навичок ораторського мистецтва, які необхідно формувати у майбутніх фахівців-лідерів, в контексті вивчення творів Аристотеля.

Питання, чому сучасні лідери втратили, або не набули, в умовах сучасних новітніх технологій, необхідних навичок ораторського мистецтва залишається до кінця не вивченим. Щоб краще зрозуміти закони та закономірності, що діють під час розвитку лідерського потенціалу особистості, зокрема особистості студента, необхідно звернути увагу до праць вчених, які було написано на початку цивілізації. Теми лідерства торкався древньогрецький вчений-мислитель Аристотель. Характеристики лідера, які полягають в умінні вести за собою і мотивувати людей на досягнення поставлених цілей, описані Аристотелем сьогодні набули ще більшої актуальності. Сучасному лідеру у темповій роботі та виснажливій діяльності встановлювати контакти сьогодні набагато складніше. Від своїх лідерів людей відволікають екрани моніторів, телефонів та інше, і це є проблемою, яка потребує вирішення. «Риторика» Аристотеля дає можливість відразу побачити важливу проблему сучасної комунікації, - зосередження уваги на побудові правильної логіки, а особистість і емоції залишаються поза увагою, що згідно з теорією Аристотеля неприпустимо.

Ми згодні з думкою Аристотеля, що емоції є необхідною частиною вербального та невербального спілкування. Аристотель стверджував, що для ідеальної комунікації потрібні етос (етичні підстави і умови, обставини мови), пафос (задум мови) і логос (словесне втілення пафосу мови) [2]. Ці складові являють собою риторичну тріаду, що укладають єдність образу оратора. Лідер повинен володіти всією риторичною тріадою. Якщо людина не виказує довіри лідеру (етос), її вже абсолютно не цікавить його аргументація (пафос) і у неї виникнуть сумніви, відносно його правоти (логос). Відповідно, якщо людину не торкається те, про що говорить лідер(пафос), виникає недовіра до особистості лідера (етос) і аргументів вже ніхто не почує (логос). Відверта брехня (логос) посіє сумнів у порядності(етос) тим самим викликає емоційне несприйняття (пафос). Велика тріада Аристотеля, що відноситься до античної риторики, тісно пов'язана з великою тріадою інстинктивних, емоційних і логічних дій. Інстинктивні дії, відповідають за наше самозбереження, виживання, ще називаються - інтуїтивними, підсвідомими. Нас інстинктивно притягує до людей і ситуацій, які сприймаються, як безпечні і задовольняючі наші потреби, і навпаки, відштовхує від людей і ситуацій, які здаються небезпечними. Деякі люди вважають, що вони безпристрасні і вільні, - це не так, ми постійно оцінюємо людей, і це захищає нас від небезпеки. Без емоцій не виникає мотивацій. Емоція у двадцять разів сильніша за логіку. Підвищений емоційний стан організму стимулюється силою любові і єдності, або відчуттям гордості, самоповаги, впевненості у собі, або станом стресу, страхів, потрясінь. Знаходячись у подібних станах, пригнічується логічне мислення, але людина жадає цих відчуттів, і витрачає багато часу, щоб досягти їх, тому що потребує палкого задоволення з послідуочим почуттям заспокоєння, яке вони дарують. Логічне мислення спонукає до дій за вже відомими моделями поведінки. Отримати змогу логічно мислити за неординарною схемою краще у стані спокою, зосередження, не відчуваючи голоду, тобто у комфортних мікрокліматичних умовах, що трапляються досить не часто [3]. На нашу думку істинні лідери не нав'язливі, не улесливі, не залякують і не примушують, а створюють теплу, дружню, зближуючу атмосферу. Це є стимулом, мотивуючим людей до об'єднання в групу навколо лідера, що інстинктивно передбачає самозбереження, безпеку, захищеність. Глибоке дихання, звучний тембр голосу, - запорука високих показників здоров'я, транслюється у аудиторію і відображається відчуттям спокою, захищеності, впевненості у собі і своєму лідерові. Мова лідера з широкою посмішкою, непідробною, сердечною, відвертою - що у підсумку стає найкоротшим шляхом до успіху і перемоги. Аудиторію не вражає і не надихає фальшива гримаса, понурий вигляд оратора. За Аристотелем, особливо важливо бути майстерним в метафорах,

так як тільки одного цього не можна запозичити у інших, і ця здатність служить ознакою таланту. Створювати хороші метафори - означає підмічати схожість. При використанні метафор думки людей спрямовуються у визначеному напрямку - це є рушійною силою лідерства.

Отже, лідерам, для досягнення своїх цілей, треба задовольнити інстинктивні потреби співрозмовника, запропонувати йому винагороду у вигляді безпеки і захисту інтересів; підкорити емоційну сферу, яка постійно потребує жаданих відчуттів задоволення; активізувати логічну сферу, яка вмикається після аналізу запропонованої лідером інформації, у атмосфері спокою і рівноваги. Позиція лідера залишиться впливовою, не спростованою, не відстороненою у задумах. Наслідуючи приклад Аристотеля, лідер повинен проявити характер, докази і викликати у аудиторії досить сильні емоції, щоб спонукати її до дій. Цілеспрямований у своєму задумі лідер, - має нагоду стати рушійною силою суспільства. Вміння застосовувати риторичну тріаду Аристотеля під час комунікації необхідно розвивати у сучасних студентів вищої школи як одну з складових лідерського потенціалу майбутніх фахівців-лідерів. Вивчення лідерських якостей як окремих складових лідерського потенціалу та формування їх у майбутніх фахівців-лідерів вищої школи в контексті переосмислення праць класиків Античності, зокрема, Аристотеля потребують подальшого дослідження в статтях, дипломних та дисертаційних роботах.

Література. 1. *Ріпко І. В.* Особливості становлення лідерського потенціалу у студентів вищих навчальних закладів / І. В. Ріпко // Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес : тези доп. Міжнар. наук.-теор. конф. студ. і аспір., 7-8 квітня 2015 р., м. Харків : у 3 ч. Ч. 1 / редкол. Л. Л. Товажнянський [та ін.]. – Харків : НТУ "ХП", 2015. – С. 223-225. 2. *Чистякова І.Ю.* О риторической терминологии / И. Ю. Чистякова // Вестник Астраханского государственного технического университета. – 2006. – №. 4. – С. 262-265 3. *Аристотель.* Риторика. Поэтика / Аристотель; Пер. с древнегреч. О. П. Цыбенко, В. Г. Аппельрота ; ред. И. В. Пешков, Г. Н. Шелогурова. – М. : Лабиринт, 2000. – 221с..

УДК 378.035.91-057.87

*Костыря И.В., Сироежко А.В.
г. Харьков, Украина*

ФОРМИРОВАНИЕ ЭФФЕКТИВНОГО ЛИДЕРСТВА В ТВОРЧЕСКИХ КОЛЛЕКТИВАХ С ПОМОЩЬЮ ТРЕНИНГОВ КОМАНДООБРАЗОВАНИЯ

В современном обществе все чаще как большие, так и маленькие организации сталкиваются с проблемой командообразования. Причиной